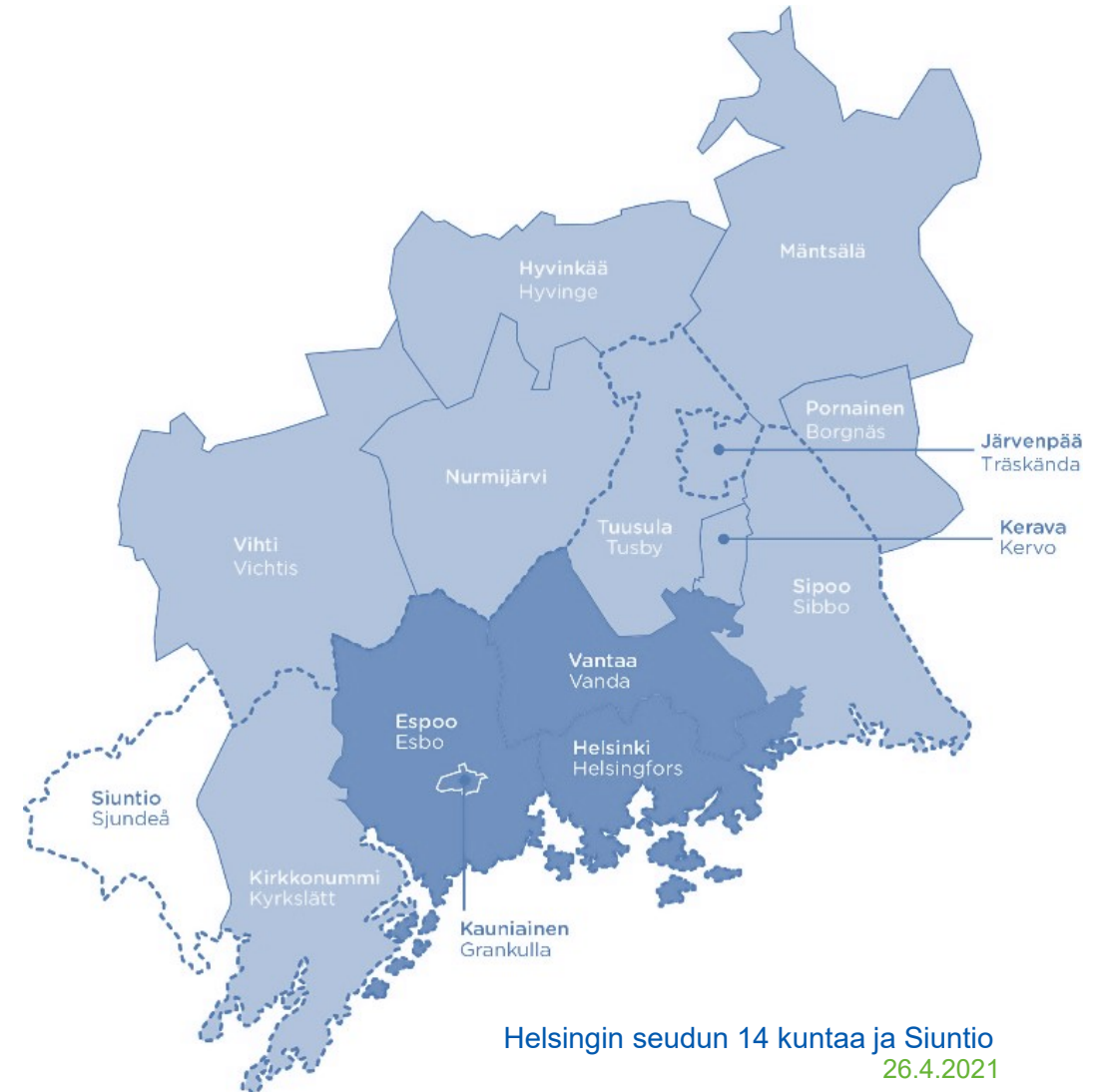
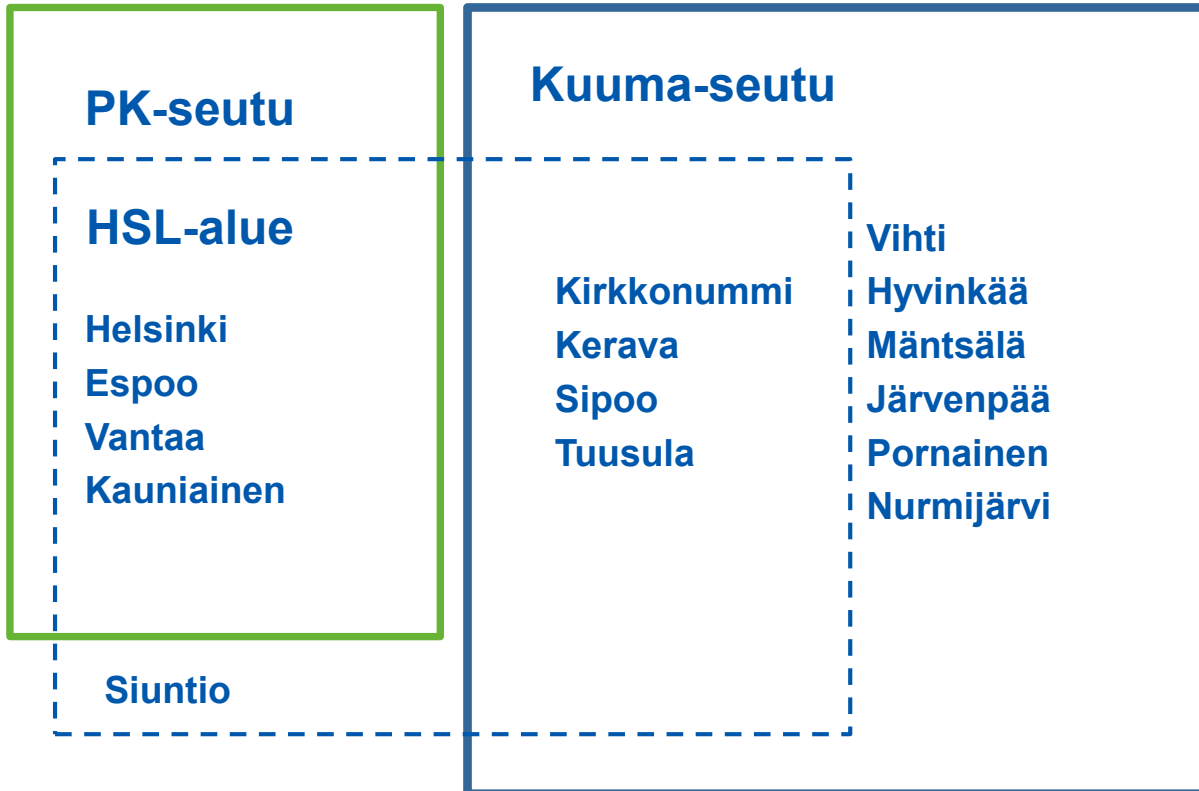

Kaupunkiseutus suunnittelu ja liikennejärjestelmäsuunnittelu Kokemuksia ja näkymiä Helsingin seudun MAL- suunnittelusta

- Aarno Kononen, Ryhmäpäällikkö HSL
- Heikki Salmikivi, MAL-maankäyttöryhmän PJ, Helsinki

Helsingin seudun kunnat – MAL-suunnittelualue

Porvoon ja Lohjan liittymisestä Helsingin seutuun sekä Siuntion roolista on käynnissä selvitys

Helsingin seudun 14 kuntaa ja Siuntio
26.4.2021

MAL 2023 rakentuu aiempien suunnitelmien päälle

MAL 2019 -suunnitelma muodostaa lähtökohdan uuden suunnitelman laatimiselle. Tarkoituksena **ei ole keksiä pyörää uudelleen, vaan tarkentaa ja jatkojalostaa tehtyjä suunnitelmia.**

Jatkuvasti kehittyvä ja päivittyvä prosessi, joka täydentää MRL:n mukaisen kaavahierarkian mukaista suunnittelua

MAL 2019 -suunnitelma

Kuntien yhteinen tavoitetila seudun kehityksestä (priorisointi)
Painopiste seuraavassa vuosikymmenessä, toteuttamisessa ja erityisesti asumisen ja liikenteen teemoissa
Hyväksytään kunnissa, valtio sitoutuu MAL-sopimuksen kautta
Ohjaa kuntien asunto-ohjelmia ja investointisuunnitelmia
Ei juridista sitovuutta

Uusimaa 2050 -kaava

Pitkä aikatahtain (2050)

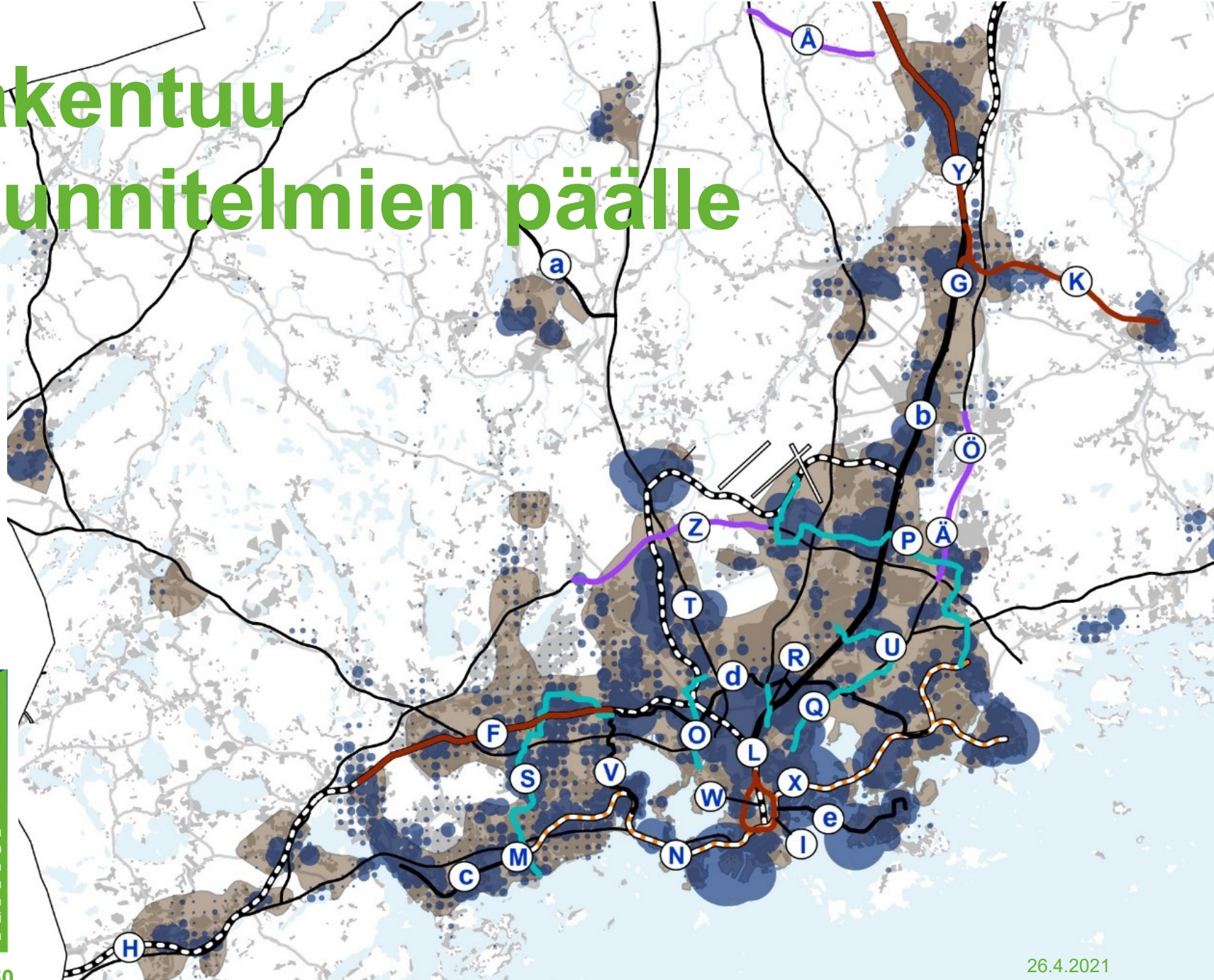
Mahdollistava, aiheiltaan laaja-alainen ja yleispiirteinen
Kansainvälinen, valtakunnallinen ja maakunnallinen näkökulma
Maakunnan aluerakenteen ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen
Konkretisoi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet seudullisiksi ratkaisuksi
Lakisäätäinen, päätösvalta maakuntavaltuustolla

2020

2030

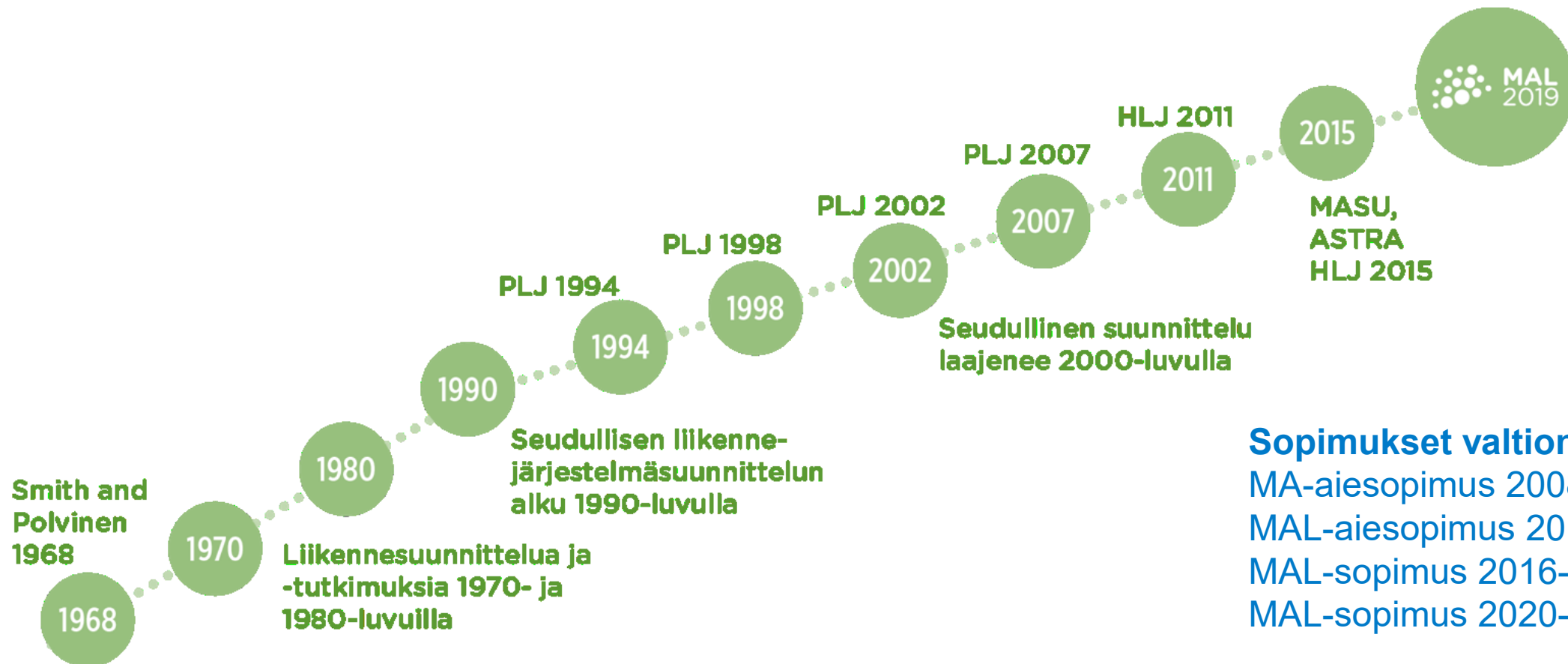
2040

2050

26.4.2021

Liikennejärjestelmäsuunnittelun historiaa Helsingin seudulla

Sopimukset valtion kanssa
MA-aiesopimus 2008
MAL-aiesopimus 2012-2015
MAL-sopimus 2016-2019
MAL-sopimus 2020-2031

Osapuolten tavoitteet ja puitteet kuntien ja valtion yhteistyössä - MAL- suunnittelun ydin

- Taustana MAL- suunnittelulle on pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnittelun (PLJ) pitkä perinne. Suunnittelualuetta laajennettiin 14 kuntaan (kehyskunnat) v. 2011 Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi (HLJ). V. 2015 suunnittelukokonaisuuteen otettiin mukaan vahvemmin myös maankäyttö ja asuminen, omina raporteinaan. V. 2019 hyväksytty suunnitelma oli yksi yhtenäinen kokonaisuus, MAL-2019 suunnitelma.
- Suunnitelmat ovat luoneet pohjan kuntien ja valtion välisille neuvotteluille ja sopimuksille seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisessä.
- MAL- ytimeksi voi kiteyttää valtion tahtovan kunnilta varmistuksen, että seudun kunnat luovat kaavoituksellaan ja infrastruktuurin rakentamisellaan valmiudet riittävälle asuntotuotannolle niille alueille, jonne valtio kohdentaa rahoitusta liikennehankkeille. Kunnat vastaavasti tahtovat valtiolta takeet siitä, että se rahoittaa ja toteuttaa seudulle tärkeitä liikennehankkeita sekä suuntaa asuntorakentamiseen tukia seudulle toivotulla tavalla.
- MAL- suunnittelun taustana on ollut myös paine valtion suunnalta kunta- ja metropoliuudistuksiin ja kuntien tahto osoittaa, että vapaaehtoisellakin yhteistyöllä saadaan samoja tavoitteita toteutettua
- Nyt ollaan jälleen nivelkohdassa MRL:ää uudistettaessa ja pohditaan taas, mikä olisi järkevä, tehokas ja toimiva tapa varmistaa kaupunkiseudun kokonaisuuden kehittämisen ohjaus ja yhteistyön puitteet

Kaupunkiseutus suunnittelu ja liikennejärjestelmäsuunnittelu - kokemuksia Helsingin seudun MAL- suunnittelusta

Nykyisessä MAL- työssä hyvää:

- Maankäytön, asumisen ja liikenteen tarkastelu yhtenä kokonaisuutena
- Moniammatillinen yhteistyö eri kirjainten ja professioiden välillä
- Osapuolten kesken on hioutunut hyvä yhteistyö ja työskentelytapoja sekä suunnittelun laatua on parannettu kierros kierrokselta esim. vaikutusten arviointia MAL 2019- suunnittelukierroksella
- Hyvin toiminut työnjako maakuntakaavoituksen kanssa

Nykyisen MAL käytäntöjen haasteita:

- Etenkin kuntapuolen resurssien niukkuus: MAL- työtä tehdään omien perustehtävien ohessa
- Päätöksentekojärjestelmän monitahoisuus
- Vapaaehtoisen ja ei-lakisääteisen prosessin kyky ratkaista monimutkaisia suunnitteluongelmia, joihin liittyy kuntien kesken ristiriitaisia intressejä
- Valtion ylimmän johdon sitoutuminen ei ole toteutunut suunnitteluprosessin yhteydessä
- MAL- suunnittelun ja MAL- sopimusneuvottelujen parempi niveltäminen: neuvottelupöytä ei ole hyvä loppuvaiheessa tuoda asioita ja periaatteita, joita ei suunnitteluvaiheessa ole ollut tiedossa
- Vuorovaikutuksen toteuttaminen asukkaiden kanssa jäänyt ohueksi – strategisen tason suunnittelu koetaan myös etäiseksi

Liikennejärjestelmäsuunnittelun ja kaupunkiseutusuunnittelun yhteispeli liikenteen näkökulmasta

- Liikennejärjestelmäsuunnitelma Helsingin seudulla lakisääteinen ja annettu HSL:n tehtäväksi
- LJS- työn yhdistäminen maankäytön kehittämisalueiden ja asuntotuotantotavoitteiden määrittelyn kanssa on osoittautunut tarpeelliseksi ja toimivaksi
- Helsingin seudulla MAL- 2019 suunnitelma ja maakuntakaava (Uusimaa 2050) täydentävät toisiaan ja toteuttavat omia tehtäviään. Liikennejärjestelmäsuunnittelussa lyhyempi aikatahtain ja lähiajan hankkeiden priorisointi. Maakuntakaavan tekeminen maakunnan eri osa-alueille niiden erityispiirteet huomioiden ja aiempaa yleispiirteisempänä on mahdollistanut sen ja MAL-suunnitelman päällekkäisyyden ja ristiriitojen välttämisen
- Jatkossa suunnittelujärjestelmiä uudistettaessa olisi hyvä säilyttää nykyisiä toimiviksi osoittautuneita käytäntöjä ja keskittyä ratkaisemaan havaittuja haasteita. Tärkeää on myös, että luottamushenkilökeskustelu ja päätöksenteko ovat koko seudun laajuiset
- Liikennejärjestelmäsuunnittelu tarvitsee kumppanikseen maankäytön tarkastelua yhtäaikaisena suunnittelukokonaisuutena. Asumisen tarkastelu tuo työhön konkretiaa ja mitoitukselle realismia, minkä varaan myös joukkoliikenteen operointia voidaan suunnitella.
- HSL on valmis ja kykenevä jatkossakin hoitamaan liikennejärjestelmäsuunnittelun ja siihen liittyvän maankäytön ja asumisen suunnitelmien koordinoivaa roolia ja näkee vahvuutenaan myös joukkoliikenteen operoinnin huomioon ottamisen tässä kokonaisuudessa

Pohdintaa kaupunkiseutusuunnitelmasta

- On erittäin hyvä, että MRL-uudistuksessa on tunnistettu seudullisen alueidenkäytön suunnittelun tarve. Jatkossakin on tärkeää, että suunnittelua on mahdollista tehdä tarpeisiin räätälöidysti.
- **Tuoko kaupunkiseutusuunnitelma riittävästi lisäarvoa nykyiseen menettelyyn verrattuna?** Voi kyseenalaistaa, toteuttaako uusi taso uudistuksen tavoitetta kaavoituksen sujuvuuden edistämisestä.
- Nyt Helsingin seudun työn fokuksessa M+A+L – viherrakenne olisi iso lisäys – resurssit?
- Kaupunkiseutusuunnitelman pakollisuus ja määrämuotoisuus eivät palvele seutuyhteistyöhön kohdistuvia tavoitteita. Vapaaehtoisuus mahdollistaa joustavuuden ja tarvelähtöisyyden sekä resurssien suuntaamisen tarkoituksenmukaisesti. Liian yksityiskohtainen sisällöllinen ohjaus ja pakollisuus lainsäädännössä jäykistävät prosesseja ja suuntaavat resursseja epäedullisesti.
- Suunnitelma saattaa myös jäädä yhden osapuolen päätöksenteon vangiksi.
- Kaupunkiseutusuunnitelman hyväksymispäätökseen voisi hakea muutosta samoin periaattein kuin kaavojen hyväksymispäätöksiin. Käytännössä muutoksenhaun perusteet kuitenkin rajautuisivat menettelytapakysymyksiin, koska kaupunkiseutusuunnitelmalle ei säädetä laadullisia vaatimuksia. Onko tämä tarkoituksenmukaista? Joka suunnitelmasta valitetaan varmasti.